

לא ימוש ספר התורה הזה מפיך

1) בריאת העולם

א) מדרש רבה בראשית ח:ג לתורה שקדמה לברייתו של עולם דאמר ר"ש בן לקיש שני אלפים שנה קדמה התורה לברייתו של עולם

ב) זוהר כרך ב (שמות) פרשת תרומה [המתחיל בדף קכו עמוד א] ובגין דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא אסתכל בה באורייתא וברא עלמא ובאורייתא אתברי עלמא

ג) משלי פרק ג (יט) יקִןֶקֶ בְּחֶכְמָה יִסֵּד אֶרֶץ כּוֹנֵן שְׁמַיִם בְּתַבּוּנָה :

ד) משלי פרק ח (ל) וְאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אֱמוּנָה וְאֶהְיֶה שְׁעֵשְׂעֵיִם יוֹם יוֹם מְשַׁחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל עֵת :

ה) מדרש תנחומא (ורשא) פרשת וילך סימן ב כתוב (משלי ג) ה' בחכמה יסד ארץ ואין חכמה אלא תורה ומה שמה אמון שנאמר (שם /משלי/ ח) ואהיה אצלו אמון, ולא נקראת תורה עד שנתנה בסיני

ו) בראשית רבה פרשה א א....בנוהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטין אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת אומן ... כך היה הקדוש ברוך הוא מביט בתורה ובורא את העולם

ז) שיר השירים פרק א (ט) לְסִסְתִּיל בְּרַכְבֵּי פִרְעֹה דְמִיתִיךְ רַעִיתִי :

ח) שיר השירים רבה (וילנא) פרשה א ד"א דמיתוך רעיתי, רבנן אמרי רעיתא דעולמי שקבלו תורת שאלו לא קבלוה הייתי מחזיר עולמי לתהו ובהו

ט) תלמוד בבלי מסכת נדרים דף לב עמוד א דאמר ר' אליעזר: גדולה תורה - שאילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר: אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי וגו'

י) משנה מסכת אבות פרק ה משנה כב בן בג בג אומר הפוך בה והפוך בה דכולה בה ובה תחזי וסיב ובלה בה ומינה לא תזוע שאין לך מדה טובה הימנה :

יא) מדרש תהלים (שוחר טוב; בובר) מזמור יט אמר ר' שמואל בר אבא ידע אנא בשבילי דרקיע כשבילי דנהרדעא, וכי שמואל עלה לרקיע, אלא על ידי שהוא יגע בחכמתה של תורה, למד מתוכה מה שיש בשחקים.

יב) תלמוד בבלי מסכת עירובין דף ק עמוד ב אמר רבי יוחנן: אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול, וגזל מנמלה, ועריות מיונה. דרך ארץ מתרנגול - שמפייס ואחר כך בועל.

2) מתן תורה

א) תהלים פרק סח (יט) עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי לְקַחַת מִתְּנוּת בְּאָדָם וְאִף סוֹרְרִים לְשִׁפּוֹן יְהוָה אֱלֹהִים :

(ב) מדרש תהלים (בובר) מזמור ח וכן במתן תורה, כשבא הקב"ה ליתן תורה בסיני לישראל, התחילו המלאכים מדיינין לפני הקב"ה, אמרו לפניו רבונו, של עולם נאה הוא לך שתתן תורה בשמים, למה שאנו קדושים וטהורים, והיא טהורה וקדושה, אנו חיים, ותורתך עץ חיים, מוטב שתהא אצלנו, אמר להם אינה ראויה להתקיים בעליונים, כד אמר הקב"ה אין התורה מתקיימת אצלכם, לפי שאין פריה ורביה ביניכם. ולא טומאה,

(ג) שבת (פח :) ואריב"ל בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו אמר להן לקבל תורה בא אמרו לפניו חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם.... אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה **אמר לפניו רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים אמר להן למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם תורה למה תהא לכם**

(ד) דברים פרק לג (ב) ויאמר יקוק מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבת קדש מימינו <אשדת> אש דת למו :

(ה) איכה רבה (וילנא) פרשה ג דתניא בתחלה נגלה על בני עשו הה"ד (דברים ל"ג) ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו ולא קבלוה, החזירה על בני ישמעאל ולא קבלוה הה"ד (שם /דברים ל"ג/) הופיע מהר פארן

(ו) מדרש תהלים (שוחר טוב; בובר) מזמור סח- [ו] [סח, יב] ה' יתן אומר המבשרות צבא רב. הקדוש ברוך הוא יתברך שמו וגבורתו כשהיה אומר בדיבור הקול **נחלק לשבעה קולות, ומשבעה לשבעים לשונות של שבעים אומות, שיהו הכל שומעין,**

(ז) שמות פרק יט (ט) ויאמר יקוק אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בד יאמינו לעולם ויגד משה את דברי העם אל יקוק :

(ח) מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי פרק יט אינו אומר אשר צוה ה' אלא אשר צוהו ה' מלמד ששומעין מפיד כשומעין מפיד הקודש ולא מפיד אלא מפיד זקנים העתידים לבוא אחריד ומפי הנביאים לכך נאמר וגם בד יאמינו לעולם.

3) עזרא ושיבת ציון

(א) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כא עמוד ב אמר מר זוטרא ואיתימא מר עוקבא : בתחלה ניתנה תורה לישראל בכתב עברי ולשון הקודש, חזרה וניתנה להם בימי עזרא בכתב אשורית ולשון ארמי. ... תניא, רבי יוסי אומר : ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו לישראל, אילמלא (לא) קדמו משה. ואף על פי שלא ניתנה תורה על ידו - נשתנה על ידו הכתב, שנאמר +עזרא ד'+ וכתב הנשתון כתוב ארמית ומתרגם ארמית. וכתוב +דברים י"ז+ וכתב את משנה התורה הזאת - **כתב הראוי להשתנות.**

(ב) נחמיה פרק ח (א) ויאספו כל העם פאיש אחד אל הרחוב אשר לפני שער המים ויאמרו לעזרא הספר להביא את ספר תורת משה אשר צוה יקוק את ישראל: (ב) ויביא עזרא הספר את התורה לפני הקהל מאיש ועד אשה וכל מבין לשמע ביום אחד לחדש השביעי: (ג) ויקרא בו לפני הרחוב אשר לפני שער המים מן האור עד מחצית היום נגד האנשים והנשים

**וְהַמְבִינִים וְאֶזְנֵי כָּל הָעָם אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה: ... וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפֶּרֶשׁ
וְשׁוּם שֶׁכָּל וַיְבִינוּ בַמִּקְרָא: ס**

ג) תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ג עמוד א והא אמר רב איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב: מאי דכתיב +נחמיה ח'+ ויקראו בספר תורת האלהים מפרש ושום שכל ויבינו במקרא. ויקראו בספר תורת האלהים - זה מקרא, **מפרש - זה תרגום, ושום שכל - אלו הפסוקין, ויבינו במקרא - אלו פיסקי טעמים, ואמרי לה: אלו המסורת.**

ד) רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק א הלכה ד
כיון שגלו ישראל בימי נבוכדנצר הרשע נתערבו בפרס ויוון ושאר האומות ונולדו להם בנים בארצות הגוים ואותן הבנים נתבלבלו שפתם והיתה שפת כל אחד ואחד מעורבת מלשונות הרבה ... ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם ומפני זה כשהיה אחד מהן מתפלל תקצר לשונו לשאול חפציו או להגיד שבח הקדוש ברוך הוא בלשון הקדש עד שיערבו עמה לשונות אחרות, **וכיון שראה עזרא ובית דינו כך עמדו ותקנו להם שמנה עשרה ברכות על א הסדר,**

4) כתיבת המשנה

א) תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סד עמוד ב מכדי מתניי מאן תקין? רבי

ב) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף פח עמוד ב משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן - רבו מחלוקת בישראל, ונעשית תורה כשתי תורות.

ג) רש"י מסכת בבא מציעא דף לג עמוד ב ... לפי ששרבו תלמידי שמאי והלל שהיו לפניו שלשה דורות רבו מחלוקות בתורה ונעשית כשתי תורות, **מתוך עול שעבוד מלכויות וגזירות שהיו גוזרין עליהן, ומתוך כך לא היו יכולים לתת לב לברר דברי החולקים עד ימיו של רבי, שנתן הקדוש ברוך הוא לו חן בעיני אנטונינוס מלך רומי,**

ד) תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נט עמוד א ואמר רבה בריה דרבא, ואיתימא רבי הילל בריה דרבי וולס: מימות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד

ה) תהלים פרק קיט (קכו) עת לעשות ליקוק הפרו תורתך:

ו) תלמוד בבלי מסכת גיטין דף ס עמוד א והא לא ניתן ליכתב! אלא כיון דלא אפשר - +תהלים קי"ט+ עת לעשות לה' הפרו תורתך, ה"נ כיון דלא אפשר - עת לעשות לה' הפרו תורתך.

5) כתיבת שולחן ערוך 1542-1559 -

א) הקדמת ר' יוסף קארו לספר בית יוסף

ויהי כי ארכו לנו הימים הורקנו מכלי אל כלי ובגולה הלכנו וכמה צרות צרורות תכופות וצרות זו לזו באו עלינו ..ואזלת יד התורה ולומדיה כי לא נעשית התורה כב' תורות אלא כתורות אין מספר לסבת רוב הספרים הנמצאים ...בהיות כל אחד מחבר ספר לעצמו ... על כן קראתיו בית יוסף כי כשם שמבית יוסף היו נזונים הכל מזון הגוף כך יהיו נזונים מספר זה מזון הנפשוועוד טעם שני כי זה חלקי מכל עמלי והוא ביתי בעולם הזה ובעולם הבא

(ב) ים של שלמה מסכת בבא קמא הקדמה ושלא לתמוה על מחלוקתם בריחוק הדיעות, שזה מטמא וזה מטהר. זה אוסר וזה מתיר. זה פוסל וזה מכשיר. זה פוטר וזה מחייב. זה מרחק וזה מקרב. אם דעתם לשם שמים. והראשונים אפילו בבת קול לא היו משגיחים (ב"מ נ"ט ע"ב). וכולם דברי אלקים חיים, כאילו קיבל כל חד מפי הגבורה, ומפי משה, האף שלא יצא הדבר מפי משה לעולם, להיות שני הפכים בנושא אחד. ... **והמקובלים כתבו טעם לדבר, לפי שכל הנשמות היו בהר סיני, וקיבלו דרך מ"ט צינורות.** והן שבעה פעמים שבעה, מזוקק שבעתיים. והן הקולות אשר שמעו וגם ראו. וכל ישראל רואים את הקולות הן הדיעות המתחלקות בצינור. כל אחד ראה דרך צינור שלו לפי השגתו. וקבל כפי כח (נשמת עליונו) [נשמתו העליונה], לרוב עילויה. או פחיתותה, זה רחוק מזה. עד שאחד יגיע לטהור. והשני יגיע לקצה האחרון לטמא. והשלישי לאמצעות, רחוק מן הקצוות והכל אמת והבן.

6) קבלת האר"י, חסידות

א) משנה מסכת חגיגה פרק ב משנה א

[*] אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו כל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו כאילו לא בא לעולם מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור וכל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם:

ב) תניא ליקוטי אמרים פרק ב

ונפש השנית בישראל היא חלק אלוה ממעל ממש כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים ואתה נפחת בי וכמ"ש בזוהר מאן דנפח מתוכיה נפח פי מתוכיותו ומפנימיותו שתוכיות ופנימיות החיות שבאדם מוציא בנפחתו בכח: